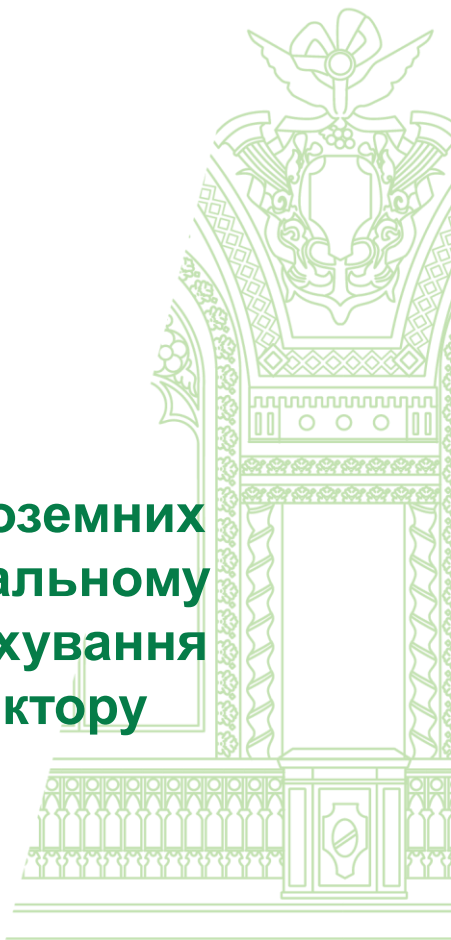

Національний
банк України

Удосконалення статистики прямих іноземних інвестицій (ПІІ): передавання Національному банку функції публікації даних та врахування реінвестованих доходів реального сектору

Департамент статистики та звітності
Київ, червень 2020

Головне: удосконалення статистики прямих іноземних інвестицій

- Національний банк (далі – НБУ) складає платіжний баланс України на основі 6-го видання Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції МВФ (далі – КПБ6) та постійно працює над удосконаленням якості даних та їх максимальній відповідності стандартам.
- З 2017 року за підтримки Технічних місій МВФ щорічно поступово вдосконалювався облік прямих іноземних інвестицій (далі — ПІІ) у міру доступності даних (у тому числі ретроспективних) та напрацьовувалися правові підстави для їх отримання.
- Відповідно до Плану спільних дій Державної служби статистики України (далі – Держстат) та НБУ, починаючи з 2020 року до Національного банку передано повноваження щодо публікації статистики ПІІ для створення єдиного джерела даних з єдиною методологією розрахунку.
- З 2020 року до обліку ПІІ враховано реінвестування доходів нефінансових корпорацій та додатково здійснено вдосконалення статистики запасів ПІІ. Це дало змогу підвищити цілісне відображення усіх операцій прямих іноземних інвестицій та порівнювати дані платіжного балансу України з іншими країнами без додаткових уточнень.

Головне: результати та подальші кроки

- Після уточнення даних, від'ємне сальдо поточного рахунку у 2017–2019 роках щорічно збільшено від 1.1 млрд дол. США (1.0% до ВВП) у 2017 році до 2.8 млрд дол. США (1.8% до ВВП) у 2019 році. Водночас, приплив ПІІ збільшено на ті ж самі величини.
- На кінець 2019 року запас ПІІ в Україну збільшився з 48.9 до 51.4 млрд дол. США (33.2% до ВВП), з України – знизився з 8 до 3.5 млрд дол. США (2.3% до ВВП).
- На сьогодні розрахунки здійснюються на основі знеособлених даних фінансової звітності нефінансових корпорацій. У разі напрацювання правових можливостей для отримання масиву відкритих даних на рівні окремих підприємств, точність розрахунків може бути підвищена.
- Зміни в розрахунках платіжного балансу не впливають на проведення Національним банком монетарної та валютної політики, оскільки це не змінює економічної ситуації – приплив ПІІ компенсує ширший дефіцит поточного рахунку, оскільки є одним із найстійкіших джерел його фінансування.
- Публікація деталізованих даних щодо ПІІ за видами економічної діяльності, країнами та регіонами запланована на 30.06.2020, за областями в розрізі видів економічної діяльності та країн – на 15.07.2020.

Основні етапи вдосконалення статистики ПІІ

2012-
2015

- Упровадження вимог КПБ-6 під час складання статистики зовнішнього сектору.

2017

- Переоцінка запасів прямих іноземних інвестицій, врахованих за ціною останньої операції за період з 2010 року до —2016 року.

1 кв.
2018

- Передавання до НБУ функції формування даних щодо ПІІ банківського сектору.
- Уключення реінвестованих доходів банків у ПБ – з 1 кварталу 2017 року, у МІП – з 2015 року.

Лип.
2018

- Ретроспективний аналіз даних щодо обсягів прямих іноземних інвестицій, в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидент (round tripping) за 2010–2017 роки.

Жовт.
2019

- Передавання до НБУ відповідальності за надання МВФ даних у межах Координованого обстеження прямих інвестицій (CDIS).

Черв.
2020

- Початок обліку реінвестованих доходів підприємств реального сектору в платіжному балансі.
- Передавання НБУ функції публікації статистики прямих інвестицій.

Зміст

Зміни в Платіжному балансі під час врахування реінвестованих доходів _____	6
Перегляд запасів прямих іноземних інвестицій _____	13
Оновлені підходи до публікації статистики ПІІ _____	18
Додатки _____	22

Зміни в Платіжному балансі під час врахування реінвестованих доходів

Визначення реінвестованих доходів

- Відповідно до методології КПБб, доходи прямих інвесторів від участі в капіталі мають включати не лише дивіденди, а і їхню частку в нерозподіленому прибутку підприємства, незважаючи на те, що ці прибутки, на відміну від дивідендів, не перераховуються.*
- У макроекономічній статистиці застосовується принцип віднесення на рахунок власників частки нерозподілених доходів, які вважаються реінвестованими. Відповідно, ці доходи відображаються в поточному рахунку як «Доходи від інвестицій», для балансування руху коштів, якого фактично в такому разі немає, аналогічний запис здійснюється за фінансовим рахунком, як приріст ПІІ.
- Після перерахунку частка реінвестованих доходів у ПІІ України відповідає середньосвітовим значенням та становить близько 50%

Розрахунки обсягів реінвестованих доходів підприємств реального сектору здійснюються за даними фінансової звітності підприємств з ПІІ:

$$РД = ЧІІ * (П/З ОД - П - ЧПП - Д) \text{ де:}$$

РД – реінвестовані доходи

ЧІІ – частка іноземного інвестора в капіталі

П/З ОД – чистий прибуток/збиток від операційної діяльності

П – податки

ЧПП – чисті процентні платежі

Д – дивіденди

* Реінвестовані доходи не включають реалізовані та нереалізовані холдингові прибутки чи збитки, та відрахування до резервів (КПБб, п.11.44)

Включення реінвестованих доходів не впливає на загальне сальдо платіжного балансу

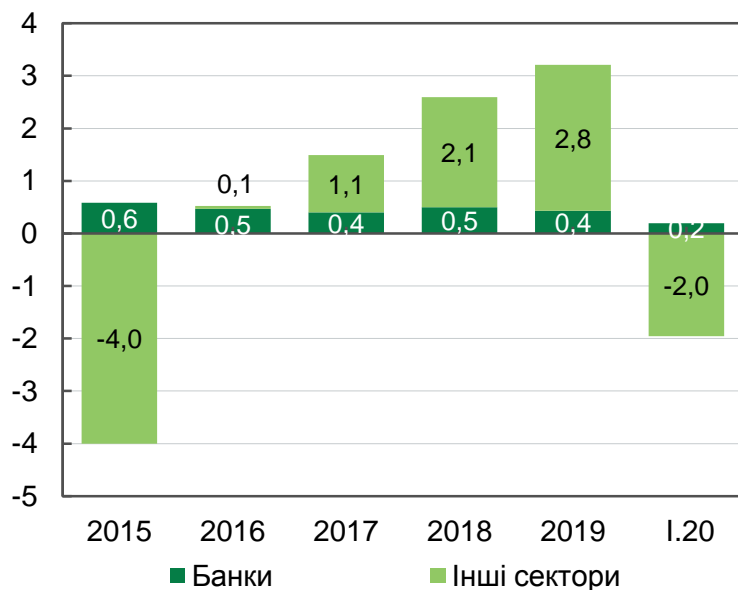
Відображення реінвестованих доходів здійснюється дзеркально в статтях платіжного балансу:

- «Первинні доходи» поточного рахунку – реінвестовані доходи
- «Прямі інвестиції» фінансового рахунку – реінвестування доходів

Статті платіжного балансу	2019	2019 (з РД)	Відхилення
Поточний рахунок	-1 392	-4 208	-2 816
Первинні доходи	4 701	1 885	-2 816
Оплата праці	12 754	12 754	0
Доходи від інвестицій	-8 053	-10 869	-2 816
Прямі інвестиції	-3 757	-6 573	-2 816
Доходи від інструментів участі в капіталі	-3 260	-6 076	-2 816
Дивіденди	-2 826	-2 826	0
Реінвестовані доходи	-434	-3 250	-2 816
Боргові інструменти	-497	-497	
Фінансовий рахунок	-7 334	-10 150	-2 816
Прямі інвестиції	-2 396	-5 212	-2 816
Чисті зобов'язання	3 017	5 833	2 816
Інструменти участі в капіталі	2 093	4 909	2 816
Участь в капіталі	1 659	1 659	0
Реінвестування доходів	434	3 250	2 816
Боргові інструменти	924	924	0
Зведений баланс	5980	5980	0

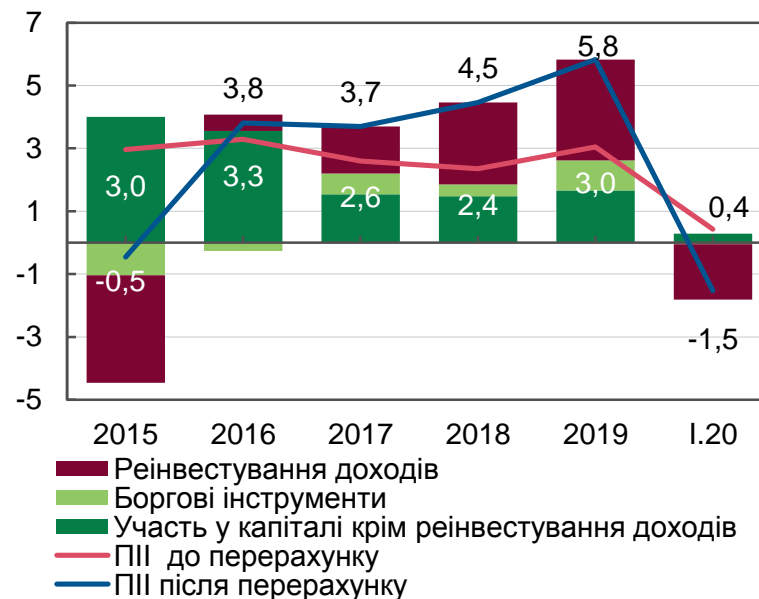
Врахування реінвестованих прибутків збільшує обсяги потоків ПІІ в Україну протягом 2016 –2019 років...

Обсяги реінвестування доходів, млрд дол. США

Джерело: НБУ.

Прямі інвестиції в Україну*, млрд дол. США

* Додатні значення – приплив капіталу.
Джерело: НБУ.

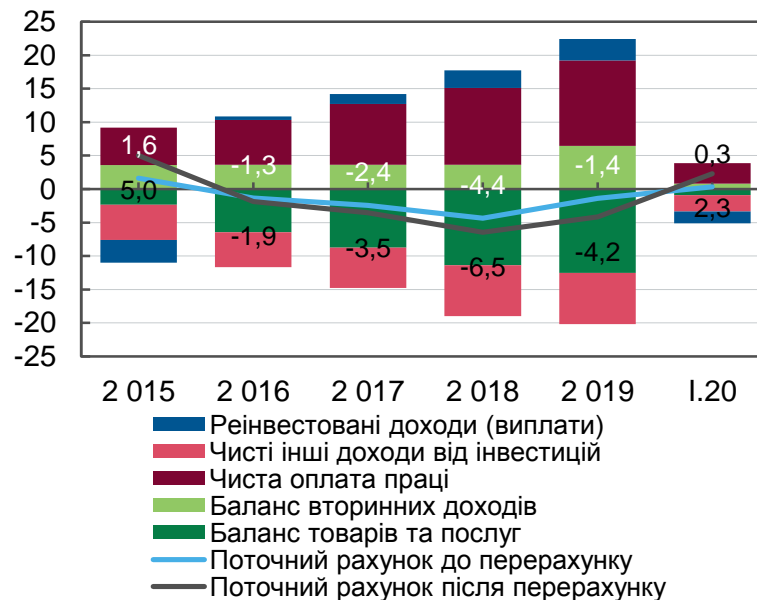
...але на відповідну суму збільшується дефіцит поточного рахунку

Первинні доходи, млрд дол. США

Джерело: НБУ.

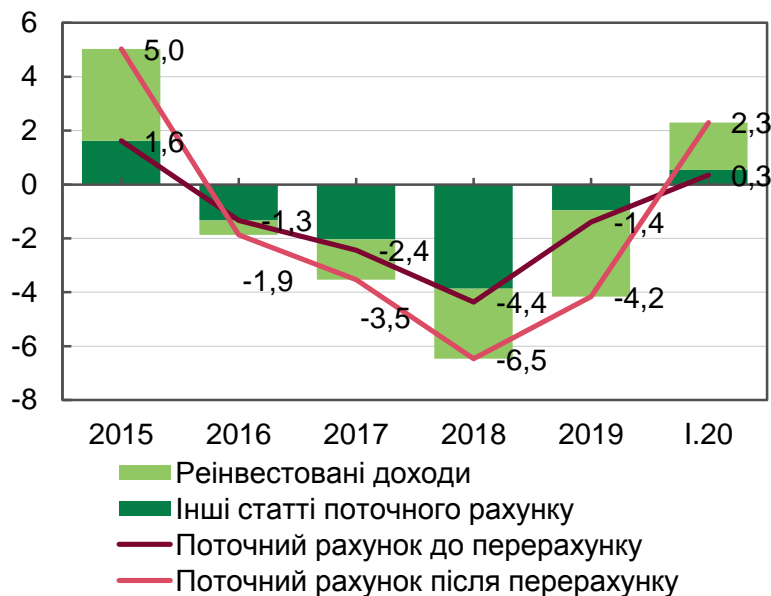
Поточний рахунок, млрд дол. США

Джерело: НБУ.

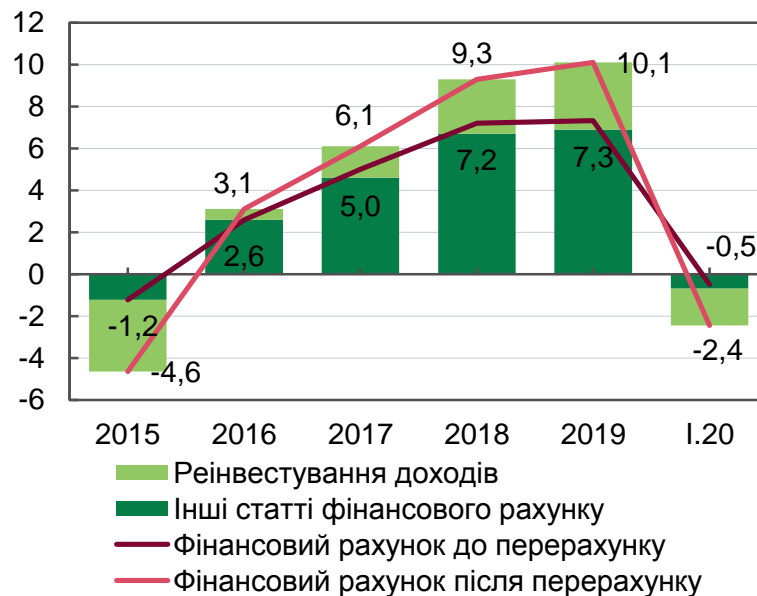
Значення поточного і фінансового рахунку коригуються на однакові величини, зведений баланс залишається незмінним

Поточний рахунок , млрд дол. США

Примітка: незначне відхилення між підсумками та сумою складових пояснюється округленням даних
Джерело: НБУ.

Фінансовий рахунок*, млрд дол. США

Примітка: незначне відхилення між підсумками та сумою складових пояснюється округленням даних
*- Додатні значення – приплив капіталу.
Джерело: НБУ.

Після перерахунку частка реінвестованих доходів у ПІІ України відповідає середньосвітовим значенням

Частка реінвестованих доходів у ПІІ у 2019 році, %
до загального обсягу припливу ПІІ

Джерело: МВФ, НБУ.

Згідно зі "Звітом про світові інвестиції" UNCTAD у середньому в світі реінвестовані доходи становлять близько 50% припливу ПІІ. Тож, показники України після перерахунку відповідають середньосвітовому рівню.

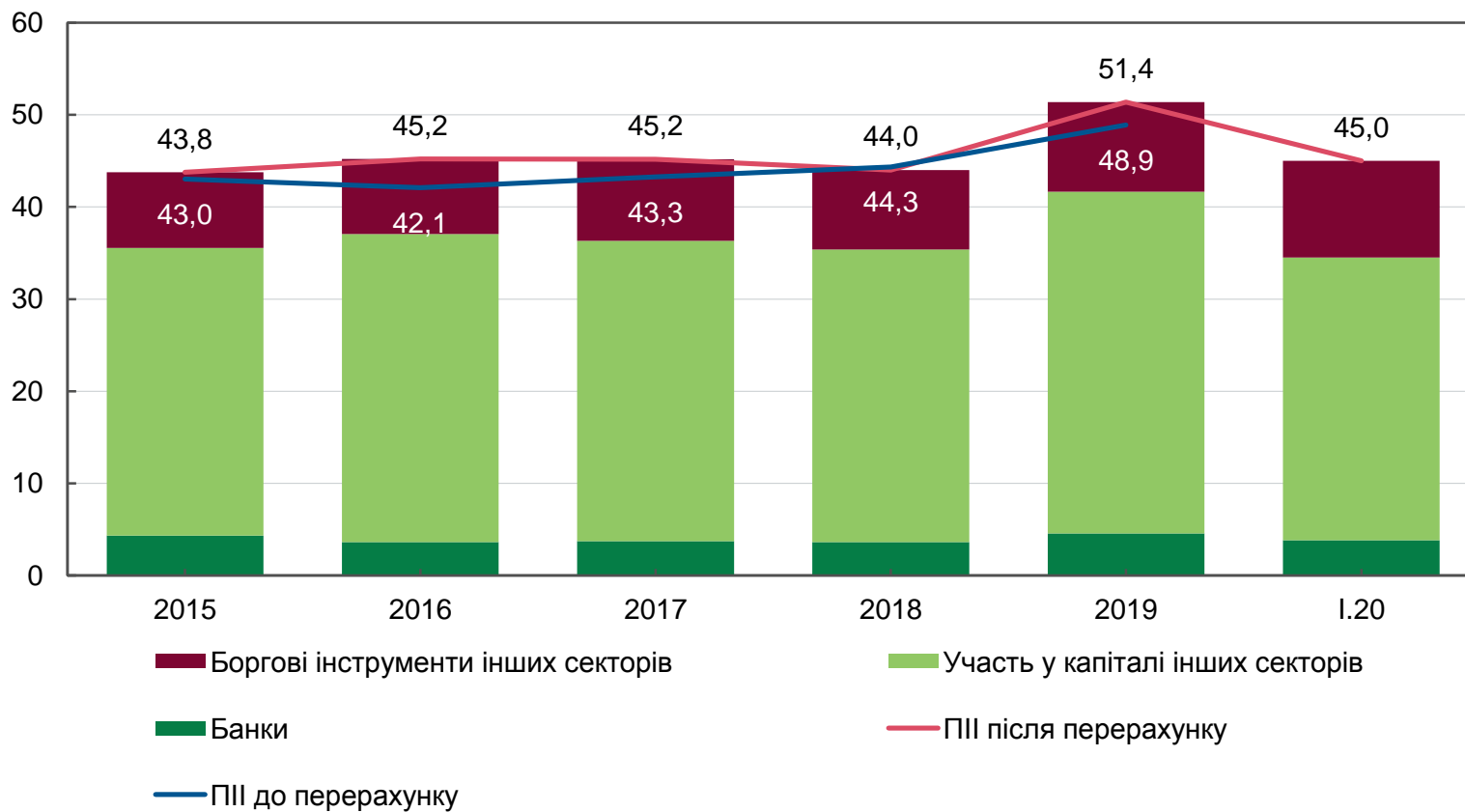
Перегляд запасів прямих іноземних інвестицій

Перегляд даних щодо запасів ПІІ

- Для підприємств з ПІІ в Україні розширено охоплення компонентів власного капіталу шляхом урахування резервів, додаткового капіталу та нерозподілених прибутків/збитків на додаток до статутного капіталу.
- Якщо капітал має від'ємне значення для розрахунків використовувалися нульові значення.
- Здійснено переоцінку вартості підприємств, які надавали звітність за історичною вартістю у валюті інвестиції (для ПІІ в Україну та з України). З 2020 року форми обстеження ПІІ складаються в національній валюті.
- Обсяги ПІІ станом на кінець 2019 року:
 - в Україну несуттєво збільшилися – з 48.9 до 51.4 млрд дол. США;
 - з України значно зменшилися – з 8 до 3.5 млрд дол. США.
- У структурі ПІІ в Україну за видами економічної діяльності, країнами та регіонами:
 - частка промисловості збільшилась, а частка операцій з нерухомим майном зменшилась;
 - Обсяг ПІІ з Нідерландів збільшився, а обсяг ПІІ з Віргінських островів скоротився.

За результатами уточнення, обсяги ПІІ в Україну станом на кінець 2019 року збільшилися на 2.5 млрд дол. США до 51.4 млрд дол. США

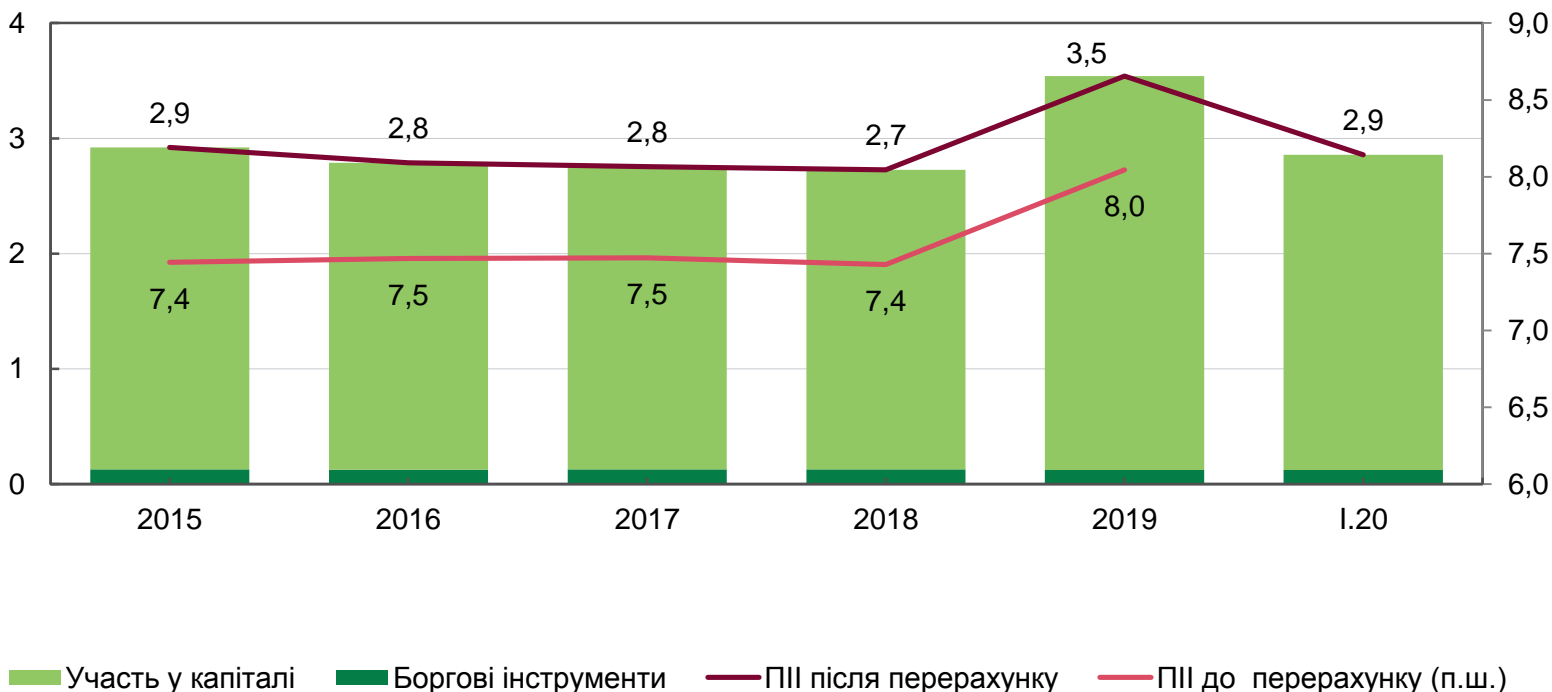
Обсяги ПІІ в Україну (запаси), млрд дол. США

Джерело: НБУ.

Обсяги ПІІ з України зменшилися на 4.5 млрд дол. США у зв'язку з коригуванням даних, які враховувалися за історичною вартістю*

Обсяги ПІІ з України (запаси), млрд дол. США

Джерело: НБУ.

*З I кварталу 2020 року збір даних за формами обстеження Держстату здійснюється у національній валюті, що дало змогу виявити підприємства, які надавали дані за історичною вартістю, та здійснити коригування вартості запасів ПІІ (для інвестицій за кордон у вигляді акцій українських підприємств).

За результатами перегляду змінилася структура ПІ за ВЕД та країнами

Прямі інвестиції (інструменти участі в капіталі) за видами економічної діяльності станом на кінець 2019 року, % до загального обсягу

Джерело: НБУ.

Прямі інвестиції (інструменти участі в капіталі) за країнами станом на кінець 2019 року, % до загального обсягу

Джерело: НБУ.

Оновлені підходи до складання та публікації статистики ПІІ

З 2020 року функція складання та публікації статистики ПІІ повністю передана до НБУ

	Функції в частині складання статистики ПІІ
Держстат	<ul style="list-style-type: none">Держстат забезпечує:<ul style="list-style-type: none">збір первинних даних щодо ПІІ підприємств (в частині акціонерного капіталу та торгових кредитів);формування бази даних з урахуванням фінансової звітності підприємств з ПІІ<i>Держстат припиняє збір даних щодо боргових інструментів та публікацію даних ПІІ</i>
НБУ	<ul style="list-style-type: none">НБУ здійснює формування даних за банками та борговими інструментамиНБУ забезпечує публікацію статистики ПІІ, починаючи з даних за І квартал 2020 року на сторінках офіційного Інтернет-представництва НБУ у розділі «Статистика, Статистика зовнішнього сектору»

Основна мета

- Створення єдиного джерела даних, усунення питання розбіжностей в обліку ПІІ між НБУ та Держстатом.
- Максимальне наближення до міжнародних стандартів.

Започатковується публікація детальних даних за потоками прямих інвестицій за інструментами

Публікація даних за потоками за ВЕД, країнами та регіонами передбачена на чистій основі за інструментами:

Прямі інвестиції :

Інструменти участі в капіталі

- участь в капіталі, крім реінвестування доходу;
- реінвестування доходу

Боргові інструменти

Прямі інвестиції в Україну за 2019 рік за видами економічної діяльності, млн дол. США

Джерело: НБУ.

Строки публікації статистики ПІІ

Публікація	Строки
Обсяги ПІІ в цілому по Україні*	
<ul style="list-style-type: none">• Прямі інвестиції в Україну/з України, запаси (інструменти участі в капіталі, боргові інструменти) за країнами, видами економічної діяльності та регіонами• Прямі інвестиції в Україну/з України, потоки (інструменти участі в капіталі, у т. ч. реінвестування доходів, боргові інструменти) за країнами, видами економічної діяльності	90-й день після закінчення кварталу
Обсяги ПІІ за регіонами**	
<ul style="list-style-type: none">• Прямі інвестиції в Україну, запаси (за країнами та видами економічної діяльності)	105-й день після закінчення кварталу

*Деталізовані дані щодо ПІІ складаються за принципом спрямованості

**Складання та оприлюднення статистики ПІІ в розрізі районів та міст обласного значення не передбачено. Публікація таких даних територіальними органами Держстату припинена з початку 2019 року

IV

Додатки

Інформацію для розрахунку ПІІ в частині банків збирає НБУ, від нефінансових корпорацій – Держстат

	Держстат	НБУ
<ul style="list-style-type: none"> Інструменти участі в капіталі 	Нефінансові корпорації <ul style="list-style-type: none"> Щоквартальне обстеження підприємств з ПІІ (Форми статистичної звітності № 10-ЗЕЗ та № 13-ЗЕЗ)* Фінансова звітність підприємств з ПІІ 	Банки <ul style="list-style-type: none"> Баланси банків Структура власності банків України Система обліку міжнародних операцій (ITRS)
	<ul style="list-style-type: none"> Боргові інструменти (лише для нефінансових корпорацій) 	Торгові кредити <ul style="list-style-type: none"> Щоквартальне обстеження підприємств з ПІІ (Форми звітності № 10-ЗЕЗ та № 13-ЗЕЗ)

* З I кварталу 2020 року збір даних за формами обстеження Держстату здійснюється у національній валюті, що дало змогу виявити підприємства, які надавали дані за історичною вартістю, та здійснити коригування вартості запасів ПІІ

Порівняння історичних рядів даних окремих статей платіжного балансу

	2015	2016	2017	2018	2019	1'2020
Сальдо поточного рахунку, млрд дол. США						
Попередні дані	1,6	-1,3	-2,4	-4,4	-1,4	0,3
Уточнені дані	5,0	-1,9	-3,5	-6,5	-4,2	2,3
Різниця	3,4	-0,5	-1,1	-2,1	-2,8	2,0
Сальдо поточного рахунку, % до ВВП						
Попередні дані	1,8	-1,4	-2,2	-3,3	-0,9	1,0
Уточнені дані	5,5	-2,0	-3,1	-5,0	-2,7	6,9
Різниця	3,8	-0,6	-1,0	-1,6	-1,8	5,9
Прямі інвестиції (сальдо)*, млрд дол. США						
Попередні дані	3,0	3,3	2,6	2,4	2,4	0,4
Уточнені дані	-0,4	3,8	3,7	4,5	5,2	-1,6
Різниця	-3,4	0,5	1,1	2,1	2,8	-2,0
Прямі інвестиції (сальдо)*, % до ВВП						
Попередні дані	3,3	3,5	2,3	1,8	1,6	1,2
Уточнені дані	-0,4	4,1	3,3	3,4	3,4	-4,6
Різниця	-3,8	0,6	1,0	1,6	1,8	-5,9

* Додатні значення – приплив капіталу.

Порівняння історичних рядів даних запасів ПІІ

	2015	2016	2017	2018	2019
1. ПІІ в Україну (до перерахунку)	43,0	42,1	43,3	44,3	48,9
Інструменти участі в капіталі	34,8	33,9	34,4	35,7	39,2
Боргові інструменти	8,2	8,1	8,9	8,6	9,7
2. ПІІ в Україну (після перерахунку)	43,8	45,2	45,2	44,0	51,4
Інструменти участі в капіталі	35,6	37,1	36,3	35,4	41,7
Боргові інструменти	8,2	8,1	8,9	8,6	9,7
Різниця (2-1)					
ПІІ в Україну	0,8	3,1	1,9	-0,3	2,5
Інструменти участі в капіталі	0,8	3,1	1,9	-0,3	2,5
3. ПІІ з України (до перерахунку)	7,4	7,5	7,5	7,4	8,0
Інструменти участі в капіталі	7,3	7,3	7,3	7,3	7,9
Боргові інструменти	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
4. ПІІ з України (після перерахунку)	2,9	2,8	2,8	2,7	3,5
Інструменти участі в капіталі	2,8	2,7	2,6	2,6	3,4
Боргові інструменти	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Різниця (4-3)					
ПІІ з України	-4,5	-4,7	-4,7	-4,7	-4,5
Інструменти участі в капіталі	-4,5	-4,7	-4,7	-4,7	-4,5